

*Læge Knudsen i sin have,
som han snart må tage afsked med
for at vandre i fængsel . . .*

En mand med sine skarpe meningers mod:

LÆGEN GÅR I FÆNGSEL IGEN

Han gør det for kvindens ret til selv at bestemme, om hun vil føde et barn. FEMINA besøger den sønderjyske læge Mogens Holst Knudsen, som er dømt for ulovlig abortfremkaldelse og nu for anden gang må vandre i fængsel, skønt hele Toftlund by er gået i forbøn for ham . . .

TEKST: LONE AGERSTED / FOTOS: ALLAN PETERSEN

Engang i dette efterår må den 52-årige læge Mogens Holst Knudsen fra Toftlund i Sønderjylland for anden gang vandre i fængsel for sine ideer om svangerskabsafbrydelse.

Samfundet mener, han har en regning, der skal betales, og Mogens Knudsen betaler gerne.

Regningen lyder på seks måneders fængsel, og det er meget både for lægen og hans familie.

Men beboerne i Toftlund, hvor han har virket i 23 år, er sikkert dem, som beklager dommen mest. De har brug for deres læge, som de beundrer og ser op til, og nu må han ikke arbejde iblandt dem før den 7. april 1966.

Da dommen skulle prøves ved landsretten i Sønderborg, skrev 2400 mennesker under på en adresse til lægens forsvarer. Man henstillede til landsretten at give en mild straf, fordi man mente, lægen kun havde handlet af idealistiske grunde. Desuden ville man nødtigt undvære ham som læge og borger i Toftlund og opland.

(FORTS. SD. 4)

LÆGEN GÅR I FÆNGSEL IGEN

Fortsat fra forrige side

I 1951: Læge Mogens Holst Knudsen dømmes for syv tilfælde af ulovlig svangerskabsafbrydelse. Fængsel i fem måneder.

December 1964: Dømt ved Rødding Ret for tre tilfælde. Fængsel seks måneder og retten til at praktisere fradømt et år.

7. april 1965: Landsretten i Sønderborg stadfæster dommen.

Til efteråret: Læge Knudsen begynder afsoningen.

I intet af de i alt 10 tilfælde har han modtaget betaling.

Mogens Knudsen er i sin uformelle påklædning en kendt skikkelse i Toflunds gader. Hele den lille by står bag ham.

Mogens Holst Knudsen i sit konsultationsværelse, hvor patienter fra 10 sogne har besøgt ham gennem de sidste 23 år. Nu må han ikke virke som læge før den 7. april 1966.

Byen har omkring 2000 indbyggere, men læge Knudsen har praktiseret i 10 sogne, og hans patienters skare tæller godt 2000.

2400 mennesker til at bakke sig op er meget i denne egn af Danmark. Mogens Holst Knudsen mærker hver dag den varme stemning, som strømmer ham i møde, når han går tur i Toflunds stille gader.

Han er en karakteristisk skikkelse. Altid i sandaler og skjorteærmer med flippen knappet op, så der også er plads til lidt behagelighed. Kun når det er rigtigt hundevæjr, eller han skal på »fint« besøg ifører Mogens Knudsen sig jakke.

Kvinden skal selv bestemme

– Måske er jeg en idealistisk fantast, smiler lægen. – Men jeg mener altså, at den nugældende svangerskabslov er helt forkert. Nu må der kun fremkaldes abort, hvis der er medicinsk eller medicinsk-social grund. Jeg mener, der bør gives tilladelse til fri abort for alle kvinder.

Trods alt er der ikke andre end kvinden selv, som kan tage bestemmelse om, hvorvidt hun ønsker et barn og mener, hun kan klare opdragelsen. Hun har ansvaret. Hun bør også have myndighed til selv at bestemme, om hun vil føde sit barn.

– Vil den almindelige moral ikke tage skade? – Det tror jeg slet ikke. Tværtimod kan den måske blive sundere. I Japan og Polen f. eks. er der fri ret til at få fremkaldt abort, og det går udmærket.

Jeg tror, der ville være færre aborter, hvis der var fri mulighed for at få et svangerskab afbrudt. Nu føler mange kvinder sig i en håbløs klemme, når de bliver gravide, og i en slags desperation tænker de *kun* på at komme af med det uønskede barn. Hvis de havde mulighed for at få svangerskabet afbrudt, ville de have et par måneder til at tænke roligt over situationen. Og mange – det er jeg overbevist om – ville så vælge at føde.

– Tror De på, at svangerskabsloven kan ændres så afgørende?

– Måske ikke i første omgang, men der har jo før været talt om at give abortmulighederne fri til ganske unge piger, som måske er i gang med en uddannelse eller for hvem det på anden måde vil betyde katastrofe at få et barn.

Hvem må vi ikke slå ihjel?

– Er det foreneligt med lægeløftet at gå ind for fri abort? Har De ikke lovet at kæmpe for bevarelsen af menneskeliv?

– Alt det dér er så inkonsekvent. En dyrlæge bliver straffet, hvis han f. eks. ikke slår en af sine dødsyge patienter ned. Læger derimod er af og til tvunget til at pine og plage en patient. Naturligvis mener jeg ikke, man bør slå ihjel, men jeg mener heller ikke, at man kunstigt skal bevare liv og på den måde plage håbløst syge mennesker.

Og hvad er det så for liv, vi læger skal kæmpe for?

Jeg mener ikke, et foster er et levende menneske.

(FORTS. SD. 14)

LÆGEN GÅR I FÆNGSEL

(Fortsat fra side 4)

Efter min opfattelse kan det derfor ikke betragtes som sådant før *efter* fødslen. Desuden slår man ikke fosteret ihjel ved at fremkalde abort. Man får moderen til at føde for tidligt, og det dør fosteret af, efter at det er kommet levende til verden, hvis det ikke er tilstrækkeligt udviklet og derfor levedygtigt. Der er en afgørende gradsforskel.

Jeg mener altså ikke, det er drab at fremkalde abort.

At vi ikke må slå ihjel er en menneskeskabt lov, som er opfundet for at beskytte borgerne i samfundet. Og hvem er det så, vi ikke må slå ihjel?

Det er udelukkende disse borgere. Ellers dræber vi overalt omkring os. Jeg kan ikke se, at menneskeliv rangerer højere end dyrs, men mennesket har jo altid regnet sig selv for vigtigst. Af praktiske grunde må vi derfor lære ikke at slå samfundets borgere ihjel.

Og man er først borger EFTER fødslen . . .

Kirkens diktatur

– Ville det stadig være et problem, hvis vi havde en mere effektiv seksualoplysning?

– Ja, for man kan ikke tvinge folk til at modtage oplysning. Intelligente mennesker får sjældent mange børn, medmindre de kan sørge for dem. Jo lavere intelligensen er, jo flere børn er der i familierne. Og jo dårligere er chancerne for at give dem en god barndom.

Desuden må vi være logiske:

Romerkirken f. eks. siger, at et foster må betragtes som et menneske. Den forbyder brugen af præventive midler, fordi mennesket ikke må bryde naturens gang.

De fleste lande og de fleste andre religioner tillader, at man forhindrer en befrugtning ved brugen af præventive midler. Men det er også ensbetydende med, at man bryder ind i tilværelsens gang, fordi man ved prævention forhindrer sædcellen i at nå ægget, så de kan forenes og udvikle sig. Og hvis samfundet skal være helt konsekvent, må den logiske følgeslutning blive, at man kalder det drab, når to mennesker undlader at have samleje, for også på den måde forhindres mulighederne for at skabe liv. Jeg KAN i hvert fald ikke se, at det er mere syndigt, hvis man ødelægger ægcellen og sædcellen på et lidt senere stadium.

Jeg er overbevist om, at det er de færreste mennesker, som har gennemtænkt problemet. De fleste er hyllet i vanetænkning, som er skabt af kirkens diktatur. I vort samfund, der er så lidt religiøst, ville det være mere logisk, hvis folk løsrev sig fra kirkens påvirkning.

Barnet har krav på en god start

Plages mange kvinder ikke af skyldfølelse på grund af en fremkaldt abort?

– Det hænder selvfølgelig, men det skyldes i de fleste tilfælde, at de har gjort noget strafbart. Hvis det ikke var en kriminel handling, tror jeg ikke, det længere ville være så stort et problem.

(FORTS. SD. 49)

(Fortsat fra side 14)

Desuden er det vel også et spørgsmål om åndelig modenhed.

Hvor det drejer sig om mennesker, er det helt umuligt at stille regler op. Jeg kan bare ikke se, hvordan samfundet kan tillade sig at forlange af en kvinde, at hun skal gennemføre et svangerskab, hun ikke ønsker. Med lige så stor ret kunne man efter min mening forlange, at hver eneste sund kvinde *skulle* have pligt til at føde mindst ét barn.

Som det er nu, kan man kun fortælle kvinden, at hun løber en risiko for at få moralske skrupler og dårlige nerver bagefter. Men det gør ikke indtryk på en pige, som er gravid uden at ønske sit barn. Desuden kan barnet også nemt blive en psykisk belastning, og så går det ikke alene ud over kvinden, men også over det nye, lille menneske, som har krav på mere end en uønsket start.

Der er desværre så mange tragedier med børn, som er tilovers. I øjeblikket har man kendskab til mellem 15.000 og 18.000 illegale aborter om året i Danmark. Jeg tror ikke, det er mere end 10 procent af de reelle tal, og det er kun en del af de uønskede børn, som bliver fjernet. Ingen får mig til at tro, at tallene ville vokse, hvis loven blev lavet om.

– Hvordan kan den blive det?

– Lægerne må stå sammen, men i øjeblikket er standen meget splittet.

Ikke råd til mere idealisme

– Hvad vil De gøre i det år, De ikke må arbejde som læge?

– Hvis det er muligt, tager jeg til Sverige og praktiserer. Ellers har jeg tænkt på at blive rejsende for en medicinalfabrik.

Når jeg har afsonet dommen, kommer jeg tilbage i min gamle praksis. Nu har jeg været læge i 23 år i Toftlund, og jeg er faldet til. Jeg er ven med byen, og den varme, som er strømmet mig i møde fra alle sider, har naturligvis hjulpet i denne tid efter dommen.

– Og Deres familie?

– Både min kone og mine to børn, Marie på 22 og Jørgen Max på 25 år, står bag mig, selv om det er svært for dem.

– Vil De stadig føle det som Deres pligt at gå imod loven, når De den 7. april næste år må praktisere igen?

– Jeg har ikke råd mere.

– Hvilke forhold hos de tre kvinder fik Dem til at fremkalde abort?

– Det var sociale grunde: pengemangel og pladsmangel.

– Har De en hobby?

– Ja, børn. Jeg elsker børn og lykkelige fødsler. Men børn fortjener en god start. Det bedste, jeg som læge kan komme ud for, er at hjælpe en kvinde, der gerne vil have børn, men som altid aborterer. I et tilfælde her fra byen havde en kvinde været gravid seks gange, og seks gange havde hun aborteret. Jeg prøvede en ny behandling, og nu har hun tre børn.

Mogens Holst Knudsen smiler stort og tilfreds, inden han tilføjer:

– Jeg er gudfader til dem alle tre . . .

Lone Agersted.